

Yerel Hizmet Sunumunda Yeniden Belediyeleştirme Eğilimleri ve Belediye İş Birlikleri

Nisa ERDEM*

Öz: 1970’li yıllarla birlikte yerel yönetimlerde neoliberal politikaların etkisiyle benimsenen özelleştirme girişimleri, hizmetlerin piyasa merkezli sunumunu yaygınlaştırmıştır. Ancak özelleştirilen hizmetlerin fiyatlandırmalarındaki artışlar, hizmet kalitesinden kaynaklanan memnuniyetsizlikler ve hizmetler için gerekli altyapı yatırımlarının yerine getirilmemesi ya da getirilememesi gibi beklenen faydaları sağlamaması, özellikle son yıllarda yerel kamu hizmetlerinin yeniden belediyeleştirilmesini sıklıkla gündeme getirmeye başlamıştır. Birçok ülkede, kent ve kasabalar (ulus altı birimler) daha önce kısmen ya da tamamen özel sektöre devrettiği yerel hizmetleri tekrar kamu mülkiyetine geri getirmek için (sözleşme bitiminden sonra ya da sözleşme bitimini beklemeksizin) girişimlerde bulunmaktadır. Diğer yandan, yeniden belediyeleştirmenin kavramsal boyutuna, dinamiklerine, itici etkenlerine ve ortaya çıkardığı etkilere ilişkin sınırlı sayıda çalışmanın varlığı dikkat çekmektedir. Yeniden belediyeleştirme hakkındaki tartışmalar, çalışmalarda örnek uygulamalar üzerinden değerlendirilmekte ve bu nedenle üzerinde ortak bir karara varılmış bilgilere henüz ulaşamadığı görülmektedir. Çalışma kapsamında, yeniden belediyeleştirme kavram, kapsam ve dinamikleri yönünden ele alınarak, literatürdeki son gelişmeler değerlendirilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, yeniden belediyeleştirme sürecine ilişkin güncel gelişmelerin incelenmesi ve söz konusu sürece ilişkin literatürün desteklenmesidir. Çalışmada, ikincil kaynakların incelenmesi yoluyla literatür araştırması yapılmış ve yeniden belediyeleştirme uygulamalarının hayata geçirildiği çeşitli ülke örnekleri incelenmiştir. Yeniden belediyeleştirmenin hayata geçirildiği örneklerde, pragmatik ve politik olmak üzere iki eğilimin etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Pragmatik eğilimler, yeniden belediyeleştirme sürecindeki itici nedenleri, özelleştirilen yerel hizmetlerin ortaya çıkardığı fiyat, kalite ve hizmet sorunlarına yönelik bir çözüm olarak sunarken, politik eğilimler ise yeniden belediyeleştirmeyi daha “ilerici” ve radikal bir dönüşüm olarak ele almaktadır. Çeşitli ülkelerdeki yeniden belediyeleştirme örnekleri, süreci etkileyen itici nedenlerin, ülkeden ülkeye, hatta aynı

* Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı, Trabzon, Türkiye, nisaerdem@ktu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8258-9338.

Makale Geliş Tarihi: 01.12.2024

Makale Kabul Tarihi: 06.01.2025

ülke içinde kentten kente değ-işebileceğini göstermektedir. Son olarak yeniden belediyeleş-tirmeye ilişkin güncel gelişmeler kapsamında belediyeler arası iş birliklerinin de son yıllarda gündeme gelmekte olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeniden belediyeleş-tirme, özelleş-tirme, kamusal hizmet, yerel hizmet, belediyeler arası iş birliği.

Trends in Re-municipalization in the Provision of Local Services and Inter-municipal Cooperation

Abstract: The privatization initiatives adopted by local governments in the 1970s under the influence of neoliberal policies popularized market-based service provision. However, the failure of privatized services to deliver the expected benefits, such as price increases, dissatisfaction with service quality, and the failure or inability to make the necessary infrastructure investments for services, has led to the re-municipalization of local public services becoming a popular issue, especially in recent years. In many countries, cities and towns (sub-national units) are taking initiatives to bring back into public ownership (either at the end of the contract or without waiting for it to end) local services that have previously been partially or fully transferred to the private sector. On the other hand, there is a limited number of studies on the conceptual dimension, dynamics, drivers and impacts of re-municipalization. The discussions on re-municipalization are evaluated through case studies, and therefore it is observed that there is not yet a unanimous consensus on this issue. The study discusses the concept, scope and dynamics of re-municipalization and evaluates recent developments in the literature. In this context, the aim of the study is to examine the current developments in the re-municipalization process and to support the literature on this process. In the study, a literature review was conducted through the examination of secondary sources and different country cases where re-municipalization practices have been implemented were examined. In the cases where re-municipalization has been implemented, two tendencies, pragmatic and political, seem to be at effect. While pragmatic tendencies present the driving reasons behind re-municipalization as a solution to the price, quality and service problems caused by privatized local services, political tendencies consider re-municipalization as a more "progressive" and radical transformation. The examples of re-municipalization in different countries show that the driving forces behind the process can vary from country to country and even from city to city within the same country. Finally, inter-municipal cooperation has also been on the agenda in recent years in the context of current developments in re-municipalization.

Keywords: Re-municipalization, privatization, public service, local service, inter-municipal cooperation.

Giriş

Halka en yakın yönetim birimleri olan yerel yönetimler, dünya çapında yaşanan küreselleşme, yerelleşme ve demokratikleşme eğilimlerine paralel olarak kendi idari sınırları kapsamındaki halkın ihtiyaç ve önceliklerini karşılamak üzere sürekli bir değişim ve dönüşüm içerisinde gelişmektedir. Toplumsal, ekonomik, politik koşullarla şekillenen bu değişim ve dönüşüm süreci, yerleşik yerel yönetim anlayışını ve geleneksel yerel hizmet kavramını yeniden düşündürmeye neden olmaktadır (Güven, 1976: 27). Basit anlamda yerel hizmet, kamusal hizmetlerin yerel boyutu olarak kavramsallaştırılmaktadır (Ökmen ve Uluç, 2014: 90). Ancak yerel hizmetin, belirli yerleşim yerlerinin ve burada yaşayan insanların ihtiyaç ve önceliklerine yönelik olarak gerçekleştirildiğini vurgulayan yerellik boyutu, günümüzde teknoloji, sermayenin yeniden yapılandırılması süreci gibi gelişen dünya şartlarına bağlı olarak tartışılmaktadır. Yerel yönetimler, merkezi hizmet anlayışına nispeten yenilikçi anlayışları ve esnek yapıları ile hizmet alanını hızla genişletmekte ve ulusal ve küresel politika süreçlerinde kendilerine yer edinebilmektedir. Yerel yöneticiler özellikle 1980 sonrası dönemde kendilerini zorlayan rekabetçi şartlar altında daha etkin olabilmek amacıyla gelişen yeni yönetim tekniklerini ve uygulamalarını kullanmak durumunda kalmışlardır (Torlak ve Özdemir, 1999: 113-114). Bu durum, günümüzde yerel hizmetlerin kim tarafından yerine getirildiğinin de yeniden sorgulandığını ortaya koymaktadır. Bu anlamda yerel hizmetler sadece yerel yönetimlerin değil, gönüllü teşebbüsler veya özel sektör kuruluşlarının da kamu yararını sağlamak için sundukları ve ilgili yerel yönetim biriminin gözetimi ve denetimi altında bulunan sürekli ve düzenli faaliyetlerdir (Bozlağan, 1998: 33).

1970’li yıllara kadar süren geleneksel kamu yönetimi paradigması çerçevesinde yerel yönetimler, Refah Devleti açısından kolektif tüketime örgütleyici birimleri olmuştur (Şengül, 1999: 5). Bu dönemin yerel hizmet anlayışı, sınırlı aktör sayısı, bürokratik ve hiyerarşik bir örgütsel yapı ile paralel özelliklere sahiptir (Bıçkıcı ve Sobacı, 2011: 228). Yerel hizmet, sermayeye kâr sağlama amacından uzak ve Fordist üretim tarzına uygun bir şekilde gerçekleştirilmektedir (Painter, 1991: 29). Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin sunulması noktasında üretici aktörler olarak yerini almaktadır (Tortop, 1993: 66). Refah Devleti ve Fordist üretim tarzının 1980’li yıllarda girdiği kriz, yerel yönetimler ve yerel hizmet alanlarında verimlilik ve sözleşme gibi yönetsel farklılaşmalar yönünde yeni eğilimleri ortaya çıkarmıştır (Hendriks ve Tops, 1999: 149). Yeni kamu işletmeciliği paradigması kapsamında gelişen yeni hizmet sunumunda, yerellik vurgusu piyasa ve özelleştirme çabaları neticesinde şekillenmektedir (Erençin, 2002: 35). Yeni kamu işletmeciliği yerel hizmetlerin sunumunda ihale, imtiyaz, yap-işlet-devret, belediye şirketleri ve ortaklıkları gibi çeşitli alternatif yöntemler sunmaktadır. Söz konusu hizmet sunma

yöntemleri hizmet kalitesi ve maliyetlerin azaltılmasını amaçlamaktadır. Geleneksel kamu yönetimi gibi yeni kamu işletmeciliği paradigması da kamu yönetimindeki diyalektik değişimin bir parçası olarak eleştiri ve geliştirme sürecini yaşamaktadır (Box, 2004: 12). Yeni kamu işletmeciliğinin varsaydığı hizmet kalitesi ve maliyet azalımı, ortaya çıkardığı sonuçlar noktasında sıklıkla tartışılmaktadır. Müşteri memnuniyetinin her zaman sağlanamaması hatta vatandaşın hizmet sunumundaki işlem maliyetlerinin yüklenicisi durumuna gelmesi, piyasa ve kamu hizmetleri arasındaki gerilim, demokrasi, hesap verebilirlik, eşitlik, adalet bu tartışmalar etrafında öne çıkarılan ve karşılanamayan beklentilerdir (Brown ve Potoski, 2003: 153; Genç, 2015: 134; Hendriks ve Tops, 1999: 150).

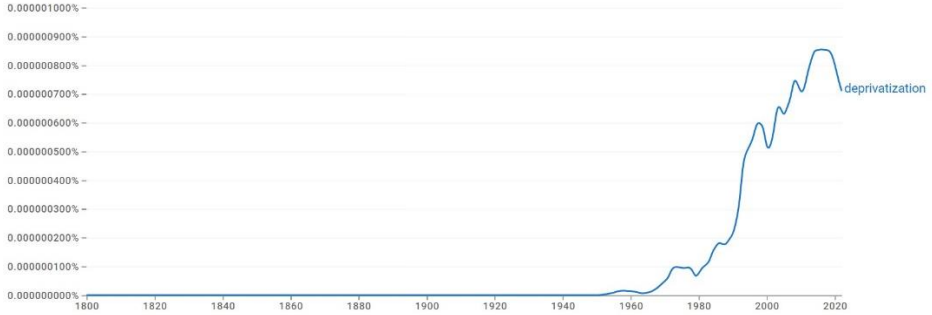
Yerel hizmetlerde özelleştirmelerin tatmin edici olmayan sonuçları, yerel yönetimlerin alternatif reformlar aramasına neden olmaktadır. Belediyeler arası iş birliği, karma kamu/özel sektör iş birliği ve hizmet sözleşmelerinin iptalleri son yıllarda ivme kazanmaktadır (Bel vd., 2018: 173). Kamu sektöründe uzun yıllar süren dış kaynak kullanımından sonra (-ki hala yaygın olarak devam etmekte olup), hizmetlerin kamu sektörüne yeniden entegre edilmesi için tartışmalar ortaya çıkmaktadır (Leiren, 2015: 240). Bu bağlamda özellikle 2000'li yılların ortalarından itibaren yeniden belediyeleştirme kavramının literatürde sıklıkla ifade edildiği görülmektedir. Literatür, yeniden belediyeleştirmenin kavramsal ve nedensel boyutlarını dünya genelindeki örnek uygulamalardan yola çıkarak açıklayan çalışmalardan oluşmaktadır. Bu nedenle de yeniden belediyeleştirme tartışmaları henüz netlik kazanmamıştır. Benzer şekilde Türkiye'de de yeniden belediyeleştirme üzerine sınırlı sayıda çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmada amaç, yeniden belediyeleştirme kavramının, yeniden belediyeleştirmenin itici nedenlerinin ve belediyeler arasındaki iş birliği girişimlerinin bir yeniden belediyeleştirme modeli olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinin tartışılmasıdır. Çalışmanın bu bağlamda literatürde sınırlı sayıdaki yeniden belediyeleştirme çalışmalarına katkı sunması hedeflenmektedir. Çalışma kapsamında öncelikle yerel hizmetlerde kamu mülkiyetine geçişi ifade eden yeniden belediyeleştirme kavramı tartışılmıştır. Ardından, yeniden belediyeleştirmeyi son yıllarda tartışma konusu haline getiren dinamikler ele alınmış ve incelenmiştir. Dünyada ve Türkiye'de yeniden belediyeleştirme tartışmalarının ne yönde ilerlediği araştırılmış ve bu eğilimlerin dünya yerel yönetimleri ve Türkiye'deki yerel yönetimler için ortaya koyduğu sonuçlar değerlendirilmiştir. Son olarak, çeşitli ülke örneklerinden yola çıkılarak yeniden belediyeleştirme yöntemi olarak belediye iş birlikleri tartışılmıştır.

Yeniden Belediyeleş-tirme Kavramı

Yeniden belediyeleş-tirme (*re-municipalisation*) kavramı, literatürde çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Kavram olarak yeniden belediyeleş-tirmenin kesin ve net bir tanımından bahsetmek zor görünmekte, çünkü yapılan tanımlamalar büyük ölçüde ülke örneklerinin uygulama sonuçlarından elde edilen bilgiler ışığında şekillenebilmektedir. Fransa ve Almanya'daki su ve elektrik hizmetlerinin yeniden belediyeleş-tirilmesinin incelendiği çalışmada yeniden belediyeleş-tirme kavramı, varlıkların veya şirketlerin özel mülkiyetten tamamen kamu mülkiyetine geçişi; hizmetlerin dış kaynak kullanımından (veya sözleşmeli olarak dışarıya verilmesinden) doğrudan bir kamu otoritesi tarafından sağlanması yoluna gidilmesi; imtiyazların veya kira sözleşmelerinin doğrudan bir kamu otoritesi tarafından sağlanmasıyla değ-iştirilmesi olarak kullanılmıştır. Çalışma aynı zamanda yeniden belediyeleş-tirme kavramını, mekânsal kapsam yönünden açıklamakta, kasaba ve kırsal alanlardaki belediye yönetimleri, bölgesel yönetimler, belediyeler arası iş birlikleri veya dernekler de dâhil olmak üzere çok çeşitli kamu otoritelerini bu kapsam içine almaktadır (Hall, vd., 2013: 194). Paul (2024: 696) de yeniden belediyeleş-tirmeyi kasabaların, kentlerin ve kırsal bölgelerin daha önce özelleştirilmiş hizmetleri ve altyapıyı tekrar kamu mülkiyetine aldığı süreç olarak ifade etmektedir. Diğer yandan Clifton vd., (2021: 295) ise yeniden belediyeleş-tirmenin mekânsal kapsamını yerel yönetim birimi olarak belediye düzeyinde ele almakta ve yeniden belediyeleş-tirme kavramı yerine sık sık kullanılan ters özelleştirme (*de-privatization*) kavramına da ışık tutmaktadır. Bölgesel ve ulusal düzeyde kamusal hizmetlerin kamu mülkiyetine ve yönetimine geri getirilmesi örneklerini ters özelleştirme olarak ifade eden çalışmalar, dolayısıyla yeniden belediyeleş-tirme kapsamını ters özelleştirmeyle ilişkili politika reformunun bir alt kümesi olarak değerlendirmektedir (Warner ve Hebdon, 2001). Bu bağlamda, her yeniden belediyeleş-tirme örneği ters özelleştirme olarak kabul edilebilirken, her ters özelleştirme örneğinin bir yeniden belediyeleş-tirme olmadığı mantığı ortaya çıkmaktadır.

Şekil 1 ve Şekil 2'de sırasıyla ters özelleştirme ve yeniden belediyeleş-tirme kavramlarının 1800-2022 yılları arasında yazılmış kitaplar arasındaki kullanım yoğunlukları yer almaktadır. Yeniden belediyeleş-tirme kavramının kullanımı, özellikle 2000'li yıllardan sonra yaygınlaşırken, ters özelleştirme kavramının daha önceki yıllara uzandığı ve kavramın 1900'lu yılların ikinci yarısından itibaren kullanım yaygınlığının başladığı görülmektedir. Bu durum, yeniden belediyeleş-tirme kavramının ters özelleştirme kavramını her zaman kapsamadığının bir göstergesi niteliğindedir. Diğer yandan, yeniden belediyeleş-tirme kavramının kullanımının sürekli ve artan oranda bir artış gösterdiği, ters özelleştirme kavramının kullanımının ise zaman zaman azalıp-artmakta olduğu ve son yıllarda da azalmakta olduğu görülmektedir.

Şekil 1. “Ters Özelleştirme (Deprivatization)” Kavramının 1800-2022 Yılları Arasında Yazılmış Kitaplarda Kullanılma Yoğunluğu

Kaynak: (Google Books Ngram Viewer).

Şekil 2. “Yeniden Belediyeleştirme (Remunicipalisation)” Kavramının 1800-2022 Yılları Arasında Yazılmış Kitaplarda Kullanılma Yoğunluğu

Kaynak: (Google Books Ngram Viewer).

Yeniden belediyeleştirme, kamu kontrolüne geri getirilmek istenen hizmetlerin nasıl nitelendirildiğine göre tanımlanabilmektedir. Örneğin sıklıkla yeniden belediyeleştirme tartışmalarına konu olan suyun ortak bir mal olarak görülmesi, hizmete karşı yerel bir direniş olarak da yorumlanmaktadır. Ortak mal kavramı, suya ilişkin insan hakkı çerçevesinde tanımlanmakta ve yeniden belediyeleştirme de yerel bir hak olarak anlam kazanmaktadır. Örneğin İtalya’da suyun yeniden belediyeleştirilmesi, suyun bir insan hakkı ve ortak mallar olması açısından dile getirilmiş, suyun özelleştirilmesine karşı mücadele demokrasi için paradigmatik bir mücadele olarak çerçevelenmiştir. Bu durum İtalya siyasetinde “suyu yazarsın, demokrasiyi okursun” mottosuyla ifade edilmiş ve su toplumsal hareketlere ilham veren sembolik bir anlam kazanmıştır (Carrozza ve Fantini,

2016: 100, 109). Diğ-er bir ö-rnek uygulama Katalonya'daki su hareketidir. Katalonya'da kurulan Su Yaş-amdır (*Gua és Vida*) Platformu, suyun sadece belediyeler tarafından kontrolünü değı-l, ortak bir mal olarak kabul edilmesini ve halk katılımının sağı-landığı demokratik bir süreci desteklemektedir. Platform, ekolojiiyi savunmakta ve ekolojinin ticarileş-mesine karşıt bir tutum ortaya koymaktadır. Bir farklı ö-rnek uygulama ise İ-rlanda'da yükselen Su Hakkı Hareketi (*Right to Water*) ile suyun ücretlendirilmesine karşı ortaya çıkmıştır (Özbay, 2017: 22-24). Bu çerçevede, Lobina vd. (2015: 3) çalış-malarında yeniden belediyeleş-tirmeyi özelleş-tirilen su ve hıfzıssıhha hizmetlerinin yeniden yerel yönetimlerin (kamu kontrolünün) eline geçmesi olarak tanımlamaktadır. Çelikbilek (2018: 1024) de yeniden belediyeleş-tirmenin ulaşım, atık, enerji, temizlik gibi çeş-itli hizmet alanlarında gerçekleştirildiğini ancak ağı-rlıklı olarak su hizmetlerinde görüldüğünü ifade etmektedir. Ayrıca Lobina vd. (2015) tarafından yapılan çalış-mada, yeniden belediyeleş-tirme sürecinin yalnızca belediye ölçeğinde gerçekleş-meyeceğı de ifade edilmektedir. Bölgesel ve ulusal otoritelerin, söz konusu hizmetlerin finansmanında ve ilgili politikaların belirlenmesindeki etkileri dikkate alınarak, sürecin daha geniş bir bağ-lamda ele alındığı görülmektedir.

Kapitalizmin insan ve doğ-a sö-mürüsüne karşı kamusal hizmetleri ö-nceleyen, piyasalaş-tırılan kamu hizmetlerinin geri alınmasını ö-neren ve bu hizmetlerin karşılıksız olarak sunulmasını destekleyen toplumcu belediye-cilik anlayışı çerçevesinde yeniden belediye-cilik bunu sağı-layan bir ilke olarak anlam kazanmaktadır. Bu bağ-lamda yeniden belediye-cilik, piyasalaş-tırılan elektrik dağıtım hizmeti gibi belediye hizmetlerinin yeniden belediyelere geri getirilmesi gerekliliğini vurgulayan bir ilkedir (Gün, 2015: 14; Sezgin, 2017: 58; Kılavuz ve Yüksel, 2017). YAYED (Yerel Yönetim Araş-tırma Yardım ve Eğ-itim Derneğı) tarafından hazırlanan Toplumcu Belediye Bildirgesi'nde, İngiltere, Fransa gibi özelleş-tirmelerin geri alındığı ö-lkelerin ö-rnek uygulamaları referans gösterilerek, neoliberalizmin yarattığı ekonomik ve politik buhrandan çıkmanın yollarından biri olarak yeniden belediyeleş-tirme ilkesinin benimsenmesinin altı çizilmektedir. Bildirge, yeniden belediyeleş-tirmeyi bir mücadele yöntemi olarak sunmaktadır (YAYED, 2014).

Yeniden belediyeleş-tirme, en basit anlamda özelleş-tirilen bir hizmetin yeniden kamuya dönüştürülmesi süreci olarak kabul edilmektedir. Burada "yeniden" ve "belediyeleş-tirme" kavramları önemlidir. Bu bağ-lamda ilgili hizmet, merkezi yönetimin görev, yetki ve sorumluluğ-unda olmayan bir hizmet olmalı ve daha ö-nce özelleş-tirilen bir hizmetin kamuya dönüştürülmesinin altı çizilmelidir. İlk defa ya da daha ö-nce sunulmayan bir hizmetin doğ-rudan bir belediye tarafından kontrolü ve yönetimi bu anlamda bir yeniden belediyeleş-tirme ö-rneğı olmayacaktır. Clifton vd. (2021) de yeniden belediyeleş-tirme kavramının çeliş-ki yaratan dört yönüne iş-aret etmektedir.

Bunlar; yeniden “belediyeleş tirmenin mekânsal boyutu”, “yeniden belediyeleş tirme sürecindeki durumların sırası”, “kamu hizmeti sunumun dinamik bir süreç olması” ve “bilim adamlarının yeniden belediyeleş tirmenin etkenlerini değ erlendirme biçimleri” dir. İlk olarak, mekânsal bağ lamda değ erlendirildiğ inde, bölgesel ve ulusal düzeyde sunulan kamu hizmetlerinin kamu mülkiyetine ve yönetimine geri getirilmesinin yeniden belediyeleş tirme olarak değ il tersine özelleş tirme olarak kabul edilmesi gerekliliğ i üzerinde durulmaktadır. Bu bağ lamda yeniden belediyeleş tirmenin ölç eę i yerel düzeyde olmalıdır. İkinci olarak, belediye düzeyinde “yeni” bir kamu hizmetinin kurulmasının literatürde sıklıkla bir yeniden belediyeleş tirme örneğ i olarak kabul edilmesi de bir karış ıklık oluşturmaktadır. Buna göre sıralama, kamu hizmetinin baş langıç ta belediye düzeyinde gerçekleş iyor olması ve sonrasında özel sektöre taş ınmış olması gerekmektedir. Üçüncü olarak, yeniden belediyeleş tirme iki yönlü dinamik bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Çünkü yerel yönetimler genellikle yeni ihtiyaçlara yeni hizmetlerle yanıt verir. Hizmet bir sözleş meyle başlayabilirken, daha sonra aynı hizmet belediyeler kapasite kazandıkça kurum iç i hale gelebilir. Bir belediye ş irketinin oluşt urulması, daha fazla kamu kontrolüne doğ ru kısmi bir geri adım olabilir ya da özelleş tirmeye doğ ru bir adım olabilir. Bu durum incelenen vakaya bağ lıdır. Her iki yönü de kapsayacak şekilde yeniden belediyeleş tirme terimini kullanmak, özellikle de belediyeleş tirme kamu hizmetini daha sonraki süreçte özelleş tirmeye hazırlamaya hizmet ediyorsa karmaş ık hale gelebilir. Dördüncü ve yeniden belediyeleş tirmenin itici güç lerinin değ erlendirme biçimleriyle ilişk ili olarak bu konuda iki genel yaklaş ım bulunmaktadır. Genel yaklaş ımlardan biri pragmatik diğ eri politik nedenlerle açıkl anmaktadır.

Dünyada Yeniden Belediyeleş tirme Eğ ilimleri

Avrupa yerel yönetimlerinin tarihine bakıld ığında, 19.yy’ın sonlarında Ulusal Refah Devleti ve belediye sosyalizmi anlayış ları çerçevesinde hizmet sunumunda kamu/belediye sektörünün hâkimiyeti önemli bir rol oynamış tır. 1970’li yıllardan sonra, yerel hizmetlerde neoliberal politika odaklı piyasalaş ma eğ ilimleri kendini göstermeye başlamış ve 1990’ların ortalarına kadar sürmüştür. 1990’ların ortası ya da sonundan itibaren yerel hizmet sunumu, bir tarafta devam eden, hatta artan piyasalaş ma eğ ilimleri ve diğ er tarafta kamu/belediye sektörünün hizmet sunumunda geri dönüş ü (yeniden belediyeleş tirme) olmak üzere iki farklı yörüng eyi izlemiştir (Wollmann, 2016: 382). Çalış malar, özellikle gelir düzeyi yüksek olan ö lkelerde yeniden belediyeleş tirme örneklerinin artmakta olduğunu göstermektedir. Sadece 2000 ve 2014 yılları arasında su ve hıf zıssıhha hizmetlerini yeniden belediyeleş tiren belediye sayılarına bakıld ığında, dünya genelindeki yeniden belediyeleş tirme örneğ i

180'dir. Bunun 136'sı gelir düzeyi yüksek ÷lkelerde ortaya çıkarken, 44'ü ise düşük ve orta gelirli ÷lkelerde ortaya çıkmıştır (Corporate Accountability International, 2014). Örneğ-in toplu taşıma hizmetleri konusunda, Fransa'da 1995 ve 2002 yılları arasında yalnızca bir yeniden belediyeleş-tirme örneğ-i bulunurken, 2003 ve 2011 yılları arasında altı adet yeniden belediyeleş-tirme örneğ-i yaşanmıştır. Fransa'da 2012 yılından bu yana yeniden belediyeleş-tirme eğ-ilimi daha da yoğunlaşmış ve örnek sayısı 22'ye yükselmiştir (Desmaris ve Van de Velde, 2024: 774). Su hizmetlerine ilişkin olarak, Fransa'da 2005-2009 yılları arasında sekiz adet yeniden belediyeleş-tirme örneğ-i bulunurken, bu sayı 2010 yılından bu yana 33'e yükselmiştir. 2010 yılında Paris'teki yeniden belediyeleş-tirme örnekleri hem ÷lke içindeki hem de İspanya gibi ÷lke dışındaki belediyeleri etkileyerek, özellikle gelir düzeyi yüksek ÷lkelerdeki yeniden belediyeleş-tirme sayısını artırmaktadır (Lobina vd., 2015: 4). Son yıllarda, çeşitli ÷lke ve kentlerde yeniden belediyeleş-tirme uygulamalarının devam etmekte olduğ-u gör÷lmektedir (Geagea vd., 2023: Paul, 2024).

Yeniden belediyeleş-tirme eğ-ilimlerinin son yıllarda sıkça gündeme gelmesinde genel anlamda iki itici unsurun etkili olduğ-u söylenebilir. Bunlardan biri pragmatik bakış açısidir. Sorunlarla pratik bir şekilde ilgilenmek bağlamında pragmatizm, herhangi bir yöneticinin temel özelliklerinden biridir. Dolayısıyla yerel yöneticiler de pragmatik davranma eğ-iliminde olabilirler. Yeniden belediyeleş-tirme sürecinde yerel yöneticiler tek aktör değildir ve sürece dâhil olan tüm aktörlerle birlikte oluşturulan koalisyonun da çıkarları bulunmaktadır. Bu bağlamda, yeniden belediyeleş-tirme sürecinin itici nedenlerinden birinin pragmatik karar alma ile ilişkili olabileceğ-i savunulmaktadır (Paul, 2024: 700). Pragmatik belediyeçilik, hizmetlerin özel sektör aracılığıyla sunulması sonucu beklenen faydalarının ortaya çıkmaması durumunda sunulan bir çözüm yoludur. Özelleştirmelerin hizmet sunumundaki beklenen faydalarından biri ilgili fiyatın ücretine ilişkindir. Bu açıdan, yeniden belediyeleş-tirme ile daha önceden pragmatik nedenlerle özelleştirilen kamu hizmetleri, işlem maliyetlerini düşürmek ve maliyet tasarruflarını sağlamak gibi pragmatik nedenlerle kamu tasarrufuna geri alınmak istenmektedir (Clifton vd., 2021: 296). Ancak özel sektörün kârı maksimize etme çabasıdan dolayı güçlü bir düzenleme veya izleme mekanizması olmadığı sürece, özelleştirmeye fiyatlar daha düşük olmayacaktır. Diğer yandan, özelleştirmenin kamu hizmeti piyasalarında yaratacağı rekabetin hizmetin kalitesini artıracağı beklenmektedir. Özelleştirme, piyasa için rekabet yaratabilir ancak bir sözleşme imzalandıktan sonra piyasada rekabet olmayacaktır (Warner, 2024: 680). Fiyat ve hizmet kalitesi gibi beklenen faydaların gerçekleşmemesi, söz konusu hizmetlerin yeniden kurum içinden verilmesi gerekliliğ-i sonucunu doğurabilmektedir. Bu bağlamda, yeniden belediyeleş-tirmenin sağlayacağı faydaları daha düşük ücretli fiyatlandırma, hizmet altyapılarına yapılacak yatırımların artması, hizmet kalitesinin artması, hesap verebilirlik ve şeffaflığın sağlanması, hizmette

kamusal katılımın gerçekleştirilmesi olarak sıralamak mümkündür (Çelikkalek, 2018: 1025-1026). Lindholm (2021: 380-381), belediyelerin daha önce özelleştirilmiş hizmet sunumundaki başarısızlıklara karşı, pragmatizm fikriyle yeniden belediyeleştirmeyi bir kamu girişimciliği hareketi olarak ele almaktadır. Hizmet sunumunun özelleştirildiği durumlarda fiyat ve hizmet kalitesi dışında öngörülemeyen kamu değeri başarısızlıkları ortaya çıkabilmektedir. Kamu değeri başarısızlığı, hizmetlerde maliyet ve kalite gibi dar piyasa tabanlı performans ölçütlerinin ötesinde toplumda yaratılan değer ve toplumsal çıkarlara dayanan daha geniş bir ölçütler çerçevesinde tanımlanmaktadır. Kamu girişimciliği olarak yeniden belediyeleştirme, özelleştirilen hizmet sunumunun yarattığı kamu değeri başarısızlığına karşı hizmette yenilik meydana getirmek üzere pragmatik bir yanıt sunma çabasıdır. Belediyeler, kamu girişimciliği eylemi olarak pragmatik yanıtlarını, hizmetlerin daha iyi sunulması veya yenilenmesi için göstermektedir.

Pragmatik eğilimlere örnek olarak Fransa'da, birçok ülkede olduğu gibi, içme suyu belediye yönetimleri tarafından sunulmakta iken, Fransa'da su hizmetleri için imtiyaz sözleşmeleri, 1960'larda ve 1970'lerde su sektörünün özelleştirilmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Paris'te su hizmetlerinin yeniden belediyeleştirilmesinin 2016 yılından bu yana arttığı gözlemlenmektedir. 2010 ile 2021 arasında su hizmetlerinin yeniden belediyeleştirildiği nüfus, 2,5 milyondan fazla sakini kapsamaktadır. Fransa'da kamu yönetimi ile özel sektör verimliliği konusundaki tartışmalar, yerel yönetimlerin yatırımlar üzerindeki kontrolünün kaybolması ve tarifelerin zamanla artması nedeniyle son birkaç yıldır giderek artan sayıda yerel yönetim, içme suyu yönetimini yeniden belediyeleştirmeye karar vermektedir (Mayol ve Saussier, 2024: 790-791). Voorn vd., (2021: 305), belediyelerin giderek artan bir şekilde özelleştirmeyi reddederek kurum içi hizmet sunumunu tercih ettiğini ileri süren yeniden belediyeleştirme tartışmalarına ilişkin olarak literatürde 2019'dan önce yayınlanmış ve yeniden belediyeleştirme kavramını kullanan 25 makaleyi incelemiştir. Yapılan incelemede ilk olarak, yeniden belediyeleştirmelerin çoğunun belediyelere ait özel hukuka dayalı kamu şirketlerinin oluşturulmasına yol açtığı ortaya çıkmaktadır. Bu durum hizmetin tam kamu mülkiyetine dönüşmesi ile aynı anlama gelmemektedir. Ayrıca incelenen çalışmalarda, yeniden belediyeleştirme kararlarında pragmatik nedenlerin önemli bir rol oynaması nedeniyle yeniden belediyeleştirme eğiliminin altında yatan net bir paradigma değişimi görünmediği ifade edilmektedir. İdeolojik olarak kolektif eylemlerin gerçekleştiği durumlarda bile, çoğu zaman fiyat artışlarının ve diğer pragmatik nedenlerin rol oynadığı görülmektedir.

Türkiye'de 2002 yılında Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin su, 2014 yılında İzmit (Kocaeli) Büyükşehir Belediyesinin entegre su ve Denizli

Büyükşehir Belediyesinin yerel otobüs taşımacılığı hizmetlerinin yeniden belediyeleştirildiği bilinmektedir. Söz konusu hizmetlerin yeniden belediyeleştirilmesinde şirket açısından beklenen kârın oluşmaması, vatandaş açısından hizmet memnuniyetsizliğinin ortaya çıkması gibi nedenlerin etkili olduğu görülmektedir (Arap, 2023: 115-117). İngiltere’de de 1989 yılında tamamen özelleştirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinin, özelleştirmelerden sonra hizmetlerdeki yüksek fiyatlar, şirketin aşırı kâr politikaları, hizmet kalitesinin düşmesi gibi pragmatik nedenlerin yeniden belediyeleştirme kararında etkili olduğu görülmüştür (Pehlivan ve Susam, 2022: 139).

Yeniden belediyeleştirme eğilimlerinin diğeri ise, politik nedenlere dayanmaktadır. Bu anlamda yeniden belediyeleştirme süreci sadece özelleştirilmiş bir hizmetin kamu mülkiyetine ve kontrolüne geri döndürülmesi değildir. Yeniden belediyeleştirme, kamusal hizmeti ontolojik bir söylemle insan hakları çerçevesinde değerlendirilmekte ve kolektif eylemleri içeren, “ilerici” kamu hizmeti politikaları oluşturmaın yeni bir biçimini temsil etmektedir (Lobina vd., 2019). Su gibi birçok yerel hizmet, canlıların yaşam hakkını temsil eden kıt kaynaklar arasında yer almaktadır. Yeniden belediyeleştirme, söz konusu hakların sağlanması konusunda verilen mücadelelerde bir talep olarak kabul edilmektedir (Baykal, 2018: 119). Bu hizmetler, neoliberal politikaların etkili olduğu 1970’li yıllarla birlikte sermaye mantığına teslim edilmiştir. Son yıllarda ise geleneksel kamu yönetimine yöneltilen eleştirilerde olduğu gibi piyasa mantığına dayanan yeni kamu işletmeciliği de eleştirilmektedir. Bu eleştirilere bir karşılık olarak yeniden belediyeleştirme kavramının sıklıkla gündeme gelmesi, bu kavramın kamu yönetimindeki geleneksel kamu yönetiminden yeni kamu yönetimine ardından yeniden belediyeleştirmenin çağdaş dönemine kadar uzanan yeni bir paradigma dönüşümüne işaret edip etmediğinin de sorgulanmasına neden olmaktadır. Yeniden belediyeleştirmeyi politik eğilimler çerçevesinde ele almak, böyle bir dönüşümün de var olup olmadığını tartışmalı hale getirmektedir.

Yeniden belediyeleştirmenin eğilimlerinin incelendiği çalışmalar, politik etkenlerin etkisinin nadiren gerçekleştiğini belirtmekle birlikte, birçok ülke örneğinde buna ilişkin kanıtlar ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Hollanda’da belediyeler düzeyinde yapılan çalışmada, muhafazakar liberallerin çoğunlukta bulunduğu mecliste, özellikle piyasaya ve özelleştirmeye yakın görüşlerin ağır bastığı ve hizmetlerde bu yönde bir değişimin desteklendiği ortaya çıkarken, sosyal demokratların fazla olduğu meclislerde özelleştirmelere karşı olumsuz bir tavrın sergilendiği görülmüştür (Gradus ve Budding, 2020: 557). Yeniden belediyeleştirmenin gerçekleştirildiği örnek uygulamalardan bazıları ise yerel yönetimlerin hizmetler üzerindeki kamu kontrolünü yeniden kazanma çabalarını neoliberal politikalara karşı bir tepki olarak nitelendirmektedir (Warner, 2023: 683).

Paul (2024) tarafından yapılan çalışma, yeniden belediyeleştirmenin politik eğilimlerine iyi bir örnek sunmaktadır:

Almanya’da, 2010 yılında, Ilm-Kreis İlçe Belediyesi atık hizmetlerini, hizmet ücretlerinin artması ve hizmet kalitesinin kötüleşmesi nedeniyle yeniden belediyeleştirme yoluna gitmiştir. Özel şirketin hisseleri satmayı reddetmesi dolayısıyla yeni bir yer, yeni personel ve yeni araçlar bulmanın ek maliyetlerine rağmen, bölgede atık hizmetlerinin belediyeye atık işletmesi kurma yoluyla yeniden belediyeleştirilmesi kararı alınmıştır. Bu kararda, ilçe meclisindeki yeniden belediyeleştirme yanlısı siyasi aktörler önemli bir rol oynamıştır. Yeniden belediyeleştirme kararından bir yıl sonra, Ilm-Kreis ilçe meclisinde bu konu hakkında ikinci bir önerge verilmiştir. Atık hizmetlerinin yeniden belediyeleştirme konusunda önemli atımlar atılmış olmasına rağmen, ilçe meclisindeki çoğunluğun yakın zamanda değişmesiyle ihale yanlısı önerge kabul edilmiştir. Ilm-Kreis ilçe meclisindeki siyasi tartışmalar ve meclisteki yeniden belediyeleştirme yanlısı aktörler hem mecliste hem de sivil toplum çevresinde örgütlenmeye başlamıştır. Sonuç olarak, Ilm-Kreis'teki atık hizmetlerine ne olacağı sorusu kamuoyuna oylanması için sunulmuş ve atık hizmetlerinin yeniden belediyeleştirilmesi lehine kesin bir sonuç elde edilmiştir. Ilm-Kreis'te atık hizmetlerindeki özelleştirmelerin kaldırılması süreci, bölgedeki çeşitli aktörlerin dinamik ilişkileri tarafından şekillenmiş, ilçe meclisindeki siyasi aktörlerin küçük bir çoğunluğunun bağlılığı ile gerçekleştirilmiş ve ayrıca ilçe genelinde daha büyük bir çoğunluk tarafından vatandaş desteği ve başarılı bir referandum sonucu desteklenmiştir. Ilm-Kreis meclisi, ilk olarak 2011 yılında toplu taşıma hizmetleri konusunda ihale ve yeniden belediyeleştirme seçeneklerini değerlendirmiştir. O sırada, Ilm-Kreis'teki toplu taşıma hizmetlerinde ihale yönetimine yakın olan yönetim yerine, yeniden belediyeleştirme yönetimine yakın olan yönetimin göreve gelmesi önemli bir başlangıç noktası oluşturmaktadır. Hem yeniden belediyeleştirme için siyasi çoğunluklardaki değişim hem de Ilm-Kreis’de daha önceki atık hizmetleri konusunda özelleştirmelerin kaldırılması hizmet kalitesinin zarar görmesi ve yerel bir demokratikleşme süreci olarak toplu taşıma hizmetlerinin yeniden belediyeleştirilmesine siyasi destek için bir fırsat sunmuştur. Ilm-Kreis'te özelleştirmelerin kaldırılmasının belediye temsilcileri tarafından yapılan pragmatist karar alma sürecinden daha fazlasını kapsadığı ve yerel yönetim alanını kamusal mülkiyete doğru kaydıran çok çeşitli paydaşları içerdiği görülmüştür.

Hollanda’da belediyelerin 1998-2018 yılları arasında atık toplama hizmetlerini özelleştirme yönünde ciddi bir eğilimleri bulunurken, ters özelleştirme eğilimleri ise daha düşük olmakla beraber özellikle 2015-2018 döneminde önemli ölçüde artmıştır. Hollanda belediyelerinin atık toplama hizmetlerinin sunum yöntemlerinde ideolojik faktörlerin, siyasi parçalanmanın

ve fırsatçı davranış ların etkisi görölmektedir. Muhafazakâr Liberal meclis üyeleri, daha çok şirketleş me ve özelleştirmeden yana olurken, siyasi olarak parçalanmış bir yapıya sahip belediyelerin atık toplama hizmetini şirketleş tirme veya özelleşt irme olasılığı daha düşük olmaktadır. Seçim öncesi yıllarda ise belediyelerde şirketleşmeye karşı bazı tereddütler oluşmaktadır. Ayrıca, belediyeler atık toplama hizmetlerini kendi bünyelerinde sunmaları durumunda maliyetlerin artışı nedeniyle alternatif hizmet sunum yöntemlerine yönelebilmektedir. Dolayısıyla bu durum, Hollanda’da verimliliğin de önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Gradus vd., 2024: 734-735). Desmaris ve Van de Velde (2024) tarafından yapılan çalışmada, Fransa’da toplu taşıma hizmetlerinin yeniden belediyeleş tirilme sürecinde, belediyelerin politik nedenleri ön planda tutarken, ekonomik, işlemsel, kurumsal ve diğer nedenleri önemsemekle birlikte daha geri planda tuttuğu görölmüş tür. Politik nedenler arasında seçilmiş yerel temsilcilerin bölgenin ulaşım zorluklarına daha etkili ve kapsamlı bir şekilde yanıt verme, daha güvenilir hizmet sunma ve kontrol gücünü elinde bulundurma istekleri önemli rol oynamıştır. Ayrıca, yerel bir kamu hizmetinin yönetiminin özel sektöre bırakılmasına sıcak bakmayan bazı seçilmiş temsilcilerin ideolojik yaklaşımları da bulunmaktadır. Yine Fransa’da Veolia ile su hizmetlerinin sunumu için yapılan ve 25 yılı kapsayan sözleşme, 2015’te sona erdikten sonra su hizmetlerinin yeniden belediyeleş tirilmesi kararı alınmıştır. Kararın alınması yerel siyaset açısından önemli kabul edilmektedir. Çünkü söz konusu hizmetin kamu yönetimine geri döndürölmesine ilişkin olarak “Eau Secours 34” adında bir kolektif grup tarafından dilekçe hazırlanmış ve bir referandum düzenlenmiştir. Grubun çabası, su hizmetlerinin yönetiminde halk katılımını esas alan ileri bir taleple ilişkilendirilmiştir (Çelikkilek, 2018: 1027). Katalonya’da da suyun yeniden belediyeleş tirilmesi, sendika ve sivil toplum örgütlerinin dâhil olduğu bir platformun (Gua és Vida, Su Yaşamdır) kurulması ise başlamaktadır. Platform, su hizmetlerinin sadece belediyelere geri döndürölmesini değil, hizmette halk katılımının sağlandığı demokratik bir yönetim sürecini talep etmektedir. Platformun su hizmetleri konusundaki mücadelesi sonucu, Katalonya’da altı belediyede su hizmetleri yeniden belediyeleş tirilmiştir. Ayrıca Platformun mücadelesi ulusal düzeyde de yankı uyandırmış ve ulusal çapta faaliyet gösteren Kamusal Su Ağı (Red Aqua Publica)’nın kurulmasını sağlamıştır (Özbay, 2017: 21-22).

Her iki durumda da yeniden belediyeleş tirme süreci, kamusal hizmetlere ilişkin özel sektörle yapılan sözleşmenin sona ermesi ve yenilenmemesi ya da sözleşmenin sona ermesini beklemeden feshedilmesi durumlarında başlamaktadır. İlk duruma, Paris’in su hizmetlerinin Veolia ve Suez ile 1984 yılında, 25 yıllık bir sözleşme ile özelleşt irilmesi ve ardından çeşitli memnuniyetsizlikler sonucu sözleşmenin bitiş tarihinden itibaren yenilenmemesi örnek olarak gösterilebilir (Lobina vd., 2015). Yeniden belediyeleş tirme konusunda özellikle sözleşme süresinin bitiminin

beklenmemesi ve feshedilerek yeniden belediyeleştirme sürecine gidilmesi ayrıca önem taşımaktadır. Çünkü sözleşmenin sona ermesini beklemeden feshedilmesi durumunda, yerel yönetimler tazminat ödemek zorunda kalmaktadırlar. Bu durumda, hizmetin yeniden belediyeleştirilmesi için gerekli işlem maliyetleri de artmaktadır. Ancak yine de uygulamada hizmet sözleşmesinin bitiminin beklenmediği durumlar da ortaya çıkabilmektedir. Bu durum, ilgili hizmetin hangi durumda (sözleşmenin devamı ya da yeniden belediyeleştirilmesi) daha etkin ve verimli hale geleceğine göre değişebilmektedir. Dünya genelinde çeşitli yeniden belediyeleştirme örneklerinin incelendiği çalışmalara bakıldığında, örnek ve verilerin değişkenlik gösterebilmesine rağmen, sözleşmenin süresi dolmadan sözleşmeyi fesheden çok sayıda yerel yönetimin bulunduğu görülmektedir. Örneğin Lobina vd. (2015: 4) tarafından dünya genelinde yapılan çalışmada, 69 yeniden belediyeleştirme örneğinin sözleşmenin geçerlilik süresinin bittikten sonra yenilenmemesi şeklinde, 92 yeniden belediyeleştirme örneğinin ise, sözleşmenin süresi beklenmeden iptal edilmesinin ardından gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Çelikbilek (2018: 1025), dünya genelindeki su hizmetlerinin yeniden belediyeleştirildiği örnekler arasında, yerel yönetimlerin yarısına yakınının sözleşmenin bitiminin ardından, %42 gibi oldukça yüksek bir oranın ise sözleşme bitimini beklemeden yeniden belediyeleştirme yoluna gittiğini ifade etmektedir. Örneğin Berlin’de, su hizmetinin yeniden belediyeleştirilmesi amacıyla özel şirketlerin hisseleri için 1,3 milyar Euro ödenmiş, başka bir örnek uygulamada ise 20 yıllık sözleşmenin 10 yıl erkenden bitirilmesi için 29 milyon dolar ödeme yapılması gerekmiştir.

Yeniden belediyeleştirme uygulamaları 2000’li yılların ortalarından itibaren devam etmektedir. Yeniden belediyeleştirmeyi ele alan çalışmalar, dünya ülkelerinde yeniden belediyeleştirme konusunda gerek nicel gerekse nitel verilerle yapılan araştırmalara odaklanarak çeşitli çıkarımlarda bulunmaktadır. Yeniden belediyeleştirme örnekleri, süreci anlamının daha derinlemesine ve ayrıntılı araştırmalar gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Yeniden belediyeleştirmenin şu anki gerçekleşme yoğunluğu yapılan çalışmalarda bazen bu eğilimin giderek artmakta olduğu şeklinde yorumlanırken (Lobina vd., 2015: 4), bazen ise benzer ülke örneklerinin incelendiği çalışmalarda bile yeniden belediyeleştirme örneklerinin nadiren gerçekleştiği savunulmaktadır (Mayol ve Saussier, 2024). Diğer yandan, yeniden belediyeleştirme, sadece belediye aktörlerinin ötesinde daha geniş bir aktör kümesini içine alan dinamik bir süreçtir. Küreselleşmenin etkisiyle günümüzde dünya genelindeki ülke, ulus, bölge ya da kent yönetimleri arasındaki karşılıklı bağımlılık sürekli olarak artmaktadır. Kamusal hizmetler ve bu arada yerel hizmetler bu süreçte hem çeşitlenmekte hem de alternatif yollarla yeniden şekillenmektedir. Yeniden belediyeleştirme uygulamaları da bu bağlamda ülkeden ülkeye yayılmakta ve

yerel hizmetlere yönel-en eleştiriler karşısında bir çö-züm yolu olarak ortaya çıkmaktadır.

Yeniden Belediyeleş-tirme Yöntemi Olarak Belediye İş Birlikleri

Yeniden belediyeleş-tirme, daha önce özelleştirilen hizmetlerin yeniden ilgili belediyenin (ya da yerel yönetim biriminin) kontrolüne geri getirmenin “olduğu gibi eskiye geri dönüş” sürecinin basit mantığına indirgenmemelidir. Yerel hizmetlerde yaşanan paradigma dönüşümleri ve reformlar dinamik bir süreci ifade ederken, bu süreçte kazanılan yeni formlarla aslında her zaman bir önceki hale geri dönüş değil eskiyle birlikte yeni bir şekil kazanma eğilimi devam etmektedir. Yeniden belediyeleş-tirme süreci, özelleştirilen hizmetlerin farklı yapılar aracılığıyla kamuya kazandırılmasını sağlayabilir. Bu yapılar belediyeler arası iş birliği kapsamında bu iş birliğinin farklı biçimleri olarak gerçekleşebilmektedir (Mayol ve Saussier, 2024: 788). Bu bağlamda, yerel kamu hizmetlerinin yönetimi çeşitli biçimler alabilmektedir. Tarihsel olarak, mahalli ve müşterek hizmetlere ilişkin görev, yetki ve sorumlulukların yönetimi genellikle belediyeler gibi tek bir idari birime verilmiştir. Ancak, ölçek ekonomisi gibi etkinlik ve verimlilik ilkelerinden faydalanmak üzere, birden fazla belediyenin bir araya gelerek hizmetleri yönetmesi de mümkündür.

Belediyeler arası iş birliği, birçok OECD ülkesi tarafından kamu hizmetlerinin yönetimini iyileştirmek, ölçek ekonomileri elde etmek ve kaynakların bölge genelinde daha adil bir şekilde dağıtılmasını sağlamak için bir araç olarak kullanılmıştır (Breuille, 2018: 48). İki veya daha fazla yerel yönetimin hizmet alanlarında bir veya daha fazla kamu hizmetini birlikte sağladığı belediyeler arası iş birliği, giderek yaygınlaşan bir hizmet sunma yönetimi biçimidir. İş birliği, özelleştirilen kamusal hizmetlerin başarısızlıklara bir çö-züm yolu ve bölgesel gelişimi daha ekonomik hale getirme arzusunun bir yansımasıdır. Yerel yönetim birimlerinin daha büyük hizmet alanları veya birden fazla hizmeti sağlamak üzere bir araya gelmesi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Belçika, Danimarka, Almanya, Brezilya, Kanada ve daha sonra Birleşik Krallık gibi çeşitli ülkelerde birçok yerel yönetim sisteminde meydana gelmiştir (Bel vd., 2024: 125, 127). Belediyeler arası iş birliği aslında yeni bir olgu değildir. Ancak yerel yönetimdeki özelleştirme başarısızlıkları ve reform çalışmalarının yanı sıra yeniden belediyeleş-tirme kavramıyla birlikte yeniden gündeme gelmeye başlamıştır. Yeniden belediyeleş-tirmenin yöntemi olarak belediyeler arası iş birliğinin iki biçiminden bahsetmek mümkündür. Birincisi özerk bir yapıya sahip belediye birliği, ikincisi yerel kamu hizmetlerinin yönetiminde

gönüllülük esasına göre oluşturulan sendikalardır¹. Yerel hizmetlerin özelleştirmelerden kaçınılarak belediye iş birliği sorumluluğunda yürütülmesinin çeşitli faydaları bulunmaktadır. Bunlardan biri daha geniş hizmet alanını kapsaması açısından ölçek ekonomisidir. Sendika ve belediye birlikleri ölçek ekonomilerinden ve mali yardımdan yararlanarak daha büyük hizmetler yürüttükleri için su hizmetlerinin denetimi ve yönetimine yatırım yapmak için daha fazla kaynağa sahip olabilirler. Fransa’da sendika ve belediye birlikleri kendi kaynaklarına ve mali özerkliğe sahip olabilmektedir. İkincisi belediyeler üzerindeki siyasi etkinin azaltılmasıdır. Üçüncüsü yerel yönetimlerin yerel hizmet üzerindeki kontrolünün sağlanmasıdır (Mayol ve Saussier, 2024).

İspanya’nın Aragon bölgesindeki belediyeler kapsamında yapılan çalışmada, kentsel katı atık hizmetlerinde belediyeler arası iş birliğinin, küçük nüfusa sahip belediyelerde maliyet üzerinde pozitif etkisinin olduğu görülmüştür. Belediyelerin bir araya gelerek hizmeti üstlenmesi daha düşük hizmet maliyetlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Ayrıca küçük belediyelerde atık toplama faaliyetlerinin sıklığı arttığından hizmet kalitesinin de yükseldiği gözlemlenmiştir. Ancak, hizmetin tek bir belediye yerine belediye iş birliği ile yapılmasının maliyet üzerindeki etkisi, kamusal ve özel sektör karşılaştırılması yapıldığında önemli bir fark ortaya koymamıştır. Burada özelleştirmenin sunduğu rekabet faktörünün de etkisinin bulunduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla hizmet sunumunda rekabeti yönetmek ve belediyeler arası iş birliği yoluyla hizmetin sunulduğu ölçeği yeniden düzenlemek iki önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır (Bel ve Mur, 2008: 17). Fransa’da belediyelerin su hizmetleri konusunda yapılan çalışmada benzer şekilde, hizmet verilen nüfusun büyüklüğü ile hizmet maliyetleri arasında bir ilişkinin olduğu gözlemlenmektedir. Bu ilişki ölçek ekonomisinden kaynaklanmaktadır. Diğer yandan, belediyeler arası iş birliğinin su hizmetlerinin yeniden belediyeleştirilmesi olasılığını artırıp artırmadığına ilişkin net bir sonuçtan bahsetmek zor görünmektedir. Belediyelerin bir araya gelerek su hizmetlerini yeniden belediyeleştirme olasılıkları maliyetlerdeki değişmelere göre daha yüksek çıkmaktadır. Ancak aynı durum sendikalaşan belediyeler için geçerli olmamaktadır. Sendikaların Fransa’da fazla sayıda olmasına rağmen, yeniden belediyeleştirme yoluna gitmedikleri görülmektedir (Mayol ve Saussier, 2024). Yeniden belediyeleştirme örneği olarak sendikalaşmanın özel sektörü daha fazla teşvik ettiğine ilişkin çalışmalar bulunmaktadır. İlginç bir şekilde yerel hizmetlerin özelleştirilmesi (yeni sözleşmeler), sendika üyesi belediyeler arasında daha yüksekken,

¹ Sendika, yerel bir kamu hizmetini yönetmeye adanmış ve gönüllülük esasına göre oluşturulan bir yapıdır. Belediye birliği ise belediyeler arasındaki özerk ve iş birlikçi bir varlıktır. Belediye birlikleri sendikalara göre daha resmidir ve yönetilmesi daha az karmaşıktır (Albalade vd., 2024).

sözleşmelerin iptali ise sendika üyesi olmayan belediyeler arasında daha yüksek çıkmaktadır. Sendika üyesi belediyeler, hizmet sözleşmeleri yaparken kendi çıkarlarını daha iyi koruyabilmekte ve gözetebilmektedir. Belediyeler, beklenen standartların yerine getirilmediği durumlarda sözleşmeyi iptal etme yoluna gitmektedir. Dolayısıyla, sendika üyesi belediye olmak, etkili hizmet sözleşmeleri için gerekli kurumsal düzenlemeleri yerine getirme imkânı sunarak, özel sektöre aktarılan hizmetlerin daha etkin ve verimli çalışmasını sağlayabilmektedir. Ayrıca, sendikalaşmanın hizmet sözleşmeleri üzerindeki etkisinin politik nedenlerden daha fazla işlem maliyeti gibi pragmatik nedenlere bağlı olduğu da görülmektedir (Warner ve Hefetz, 2020: 228).

Türkiye’de, birlik kurarak yerel su hizmetlerini görme planı yapan yerel yönetimlerden ikisi Çeşme ve Alaçatı belediyeleridir. Yerel su hizmetleri, belediyelerin görev ve sorumlulukları olmakla birlikte, Türkiye’de birçok belediyenin bu hizmetleri yerine getirmesi için yeterli kurumsal kapasitesi bulunmamakta ya da mali ve idari sınırlandırmalara maruz kalmaktadır (Karakaya, 2022: 404). Benzer şekilde, kendi öz kaynaklarının yetersizliği nedeniyle Çeşme ve Alaçatı belediyeleri de ÇALBİR adında bir birlik kurmuş, ölçek ekonomisinden yararlanarak su-kanalizasyon hizmeti sunmak için iş birliği yapmışlardır. Su hizmetleri belediyelerden Birliğe devredilmiş ancak Birliğin kuruluşu, hizmet işletmeciliğinin özel bir işletmeciye devredilmesi koşuluyla gerçekleştirilmiştir. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun kapsamında Alaçatı’nın tüzel kişiliği sona ermiş, Çeşme Belediyesinin mahallesi haline gelmiş, su ve kanalizasyon hizmetleri ise İZSU’ya devredilmiştir. 6360 sayılı Kanun’la İZSU, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde tüm su hizmetlerinden sorumlu olmuştur. Ancak Türkiye’de tüm büyükşehir belediyelerinde olduğu gibi İzmir Büyükşehir Belediyesinde de İZSU sorumluluğundaki işlerden bazılarını parçalayarak ihale usulüyle özel sektöre devretmeye devam etmektedir (Arap, 2024: 402-408). Çeşme-Alaçatı örneğine bakıldığında, yeniden belediyeleştirme sürecinin Birlik kurulmasıyla değil, su ve kanalizasyon hizmetlerinin İZSU’ya devredilmesiyle başladığı görülmektedir. Ayrıca gerek ÇALBİR gerekse de İZSU’ya devredilen görev ve sorumluluklar, yeniden belediyeleştirme mantığından uzaklaşarak ilgili hizmetleri tam anlamıyla kamuya geri döndürmemektedir.

Belediyeler arası iş birliğinde, yerel yönetimler tarafından sağlanan tüm hizmetler genişletilmekte ve maliyet fonksiyonu değişebilmektedir. Bazı yerel hizmetler ya da yerel yönetimler iş birliğinden kazanç sağlayabilirken bazıları ise ölçek ekonomilerinden yeterince yararlanamamaktadır (Blom-Hansen vd., 2016). Bu nedenle, ölçeklendirmenin verimli olduğu yerel hizmetlerin iş birliği yoluna gitmesi gerekmektedir. Diğer yandan, iki veya daha fazla belediye bir kamu hizmetinin sağlanması için birlikte hareket edebilmekte ve daha sonra bu hizmetin üretiminin tamamını veya bir kısmını özel sektöre devredebilmektedir

(Bel vd., 2024). Bu durumda belediye arası iş birlikleri özelleştirmeler karşısında yeni bir reform girişimi olarak değil bir araç olarak ortaya çıkmaktadır. Günümüzde belediyeleri bir araya getiren birliklerin yönetimi de değışmekte ve aktör yapısı genişlemektedir. Kentlerin bir araya geldiğı birlikler, özel sektör temsilcilerini de içine alacak şekilde çeşitlenmektedir. Neoliberal politikalar karşısında belediyelerin bir araya gelerek oluşturduğu yapılar, bu politikalar tarafından yeniden şekillenebilmektedir. Bu bağlamda, belediyeler arası iş birliklerinin neoliberal politikaların piyasa merkezli özelleştirme girişimlerine karşı gelişen yeniden belediyeleş-tirme uygulamalarının bir parçası olarak değeri değerlendirilmesi henüz erkendir. Yeniden belediyeleş-tirme tartışmalarına ilişkin literatürün henüz tam anlamıyla gelişmediğı dikkate alındığında, belediyeler arası iş birliğinin de kamusallaştırma ve özelleştirme tartışmalarının bir parçası olarak değil, kendi içinde fayda ve zarar analizlerinin yapılması gerekmektedir.

Sonuç

Genel olarak, kamu yönetimindeki paradigma dönüşümleri geleneksel anlayıştan piyasa mantığına doğru bir eğilim göstermektedir. Küresel politika süreçlerinde kendilerine yer edinebilmek arzusundaki yerel yönetimlerde bu eğilimlerin etkisinde merkezi hizmet anlayışından yenilikçi hizmet anlayışına doğru yönelmektedir. 1970’li yıllara kadar yerel yönetimler, Refah Devleti politikaları çerçevesinde hizmet sunumunun üretici aktörleri olarak rol oynamaktadırlar. 1970’li yıllardan sonra, geleneksel kamu yönetiminin girdiğı kriz, yerel hizmet sunma yöntemlerinde piyasa ve özelleştirme yönünde girişimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sürekli bir değışim ve gelişim sürecindeki yerel yönetimler için kamu yönetimi anlayışındaki diyalektik değışimin bir parçası olarak hizmet sunma yöntemleri de farklılaşabilmektedir. Yeni kamu yönetimi işletmeciliğinin yerel hizmetler üzerindeki başarısız sonuçları, özellikle 2000’li yılların ikinci yarısında, hizmetlerin yeniden kamuya geri döndürülmesi yönündeki tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, son yıllarda yeniden belediyeleş-tirme kavramının sıklıkla tartışılmakta olduğu görülmektedir. Ancak yeniden belediyeleş-tirme kavramı üzerinde, henüz ortak ve net bir tanımın yapılamadığı görülmektedir. En basit anlamda yeniden belediyeleş-tirme, daha önce özel sektöre devredilen yerel hizmetlerin tekrar kamu sektörüne (belediyelere) geri döndürülmesi süreci olarak bilinmekte ancak süreçte rol oynayan aktörler ve diğer dinamiklere (itici nedenler, ölçek, hizmet türü, yöntem vs.) ilişkin tartışmalar yeterince olgunluk seviyesine ulaşamamıştır. Kavramsal tartışmalar, yeniden belediyeleş-tirilen örnek uygulamalar üzerinden yeniden sorgulanmaktadır. Bu bağlamda yeniden belediyeleş-tirmenin kamu yönetiminde paradigma dönüşümündeki yeri de bu örnekler üzerinden yapılan

sorgulamaya göre değ-işebilmektedir. Yeniden belediyeleş-tirme uygulamalarına konu olan hizmetin doğ-ası (örneğ-in bu hizmetin bir insan hakkı olarak yorumlanması), yeniden belediyeleş-tirme sürecindeki itici nedenleri de belirlemektedir. Bu bağ-lamda yeniden belediyeleş-tirme, bir demokrasi ve katılım süreci olarak da tanımlanabilmektedir. Diğ-er yandan, yine yeniden belediyeleş-tirme uygulamalarındaki hizmetin maliyet unsurunun dikkate alındığı durumlarda, yeniden belediyeleş-tirme sürecindeki itici nedenlerin etkinli ve verimlilik unsurları temelinde şekillendiğ-i görölmektedir. Bu bağ-lamda ise yeniden belediyeleş-tirme, etkin yerel hizmet sunumunun bir parçası olarak kavramsallaştırılmaktadır. Literatürde kavramsal tartışmalara yön veren iki temel bakış açısının bulunduğ-u görölmektedir: Pragmatik ve politik yaklaşım. Pragmatik bakış açısı çerçevesinde yeniden belediyeleş-tirme, özelleştirilen hizmetlerin kalitesi ve fiyatlandırılması ya da yetersiz altyapı yatırımları nedeniyle hizmetin özel sektörden kamu sektörüne yeniden getirilmesini desteklemektedir. 1990'lu yıllarda özelleştirmelere karşı artmaya başlayan eleştiriler, yerel hizmetlerin farklı hizmet sunma biçimlerine yönelmesini destekleyebilmektedir. Politik bakış açısı çerçevesinde ise yeniden belediyeleş-tirme -yine bir takım pragmatik etkenlerin varlığıyla birlikte- daha ilerici ve radikal bir hareket olarak yorumlanmakta ve kamu hizmeti politikalarında yaşanan bir değ-işime işaret etmektedir. Yapılan birçok çalışmada, yeniden belediyeleş-tirmenin politik bir arka plana sahip olduğ-u ve toplumsal hareketler tarafından desteklendiğ-i görölmekle birlikte, bunların her ölkede ve her yeniden belediyeleş-tirme örneğinde benzer sonuçlar ortaya koyduğ-undan bahsetmek zor görönmektedir. Bu anlamda pragmatik nedenlerin yeniden belediyeleş-tirme eğ-ilimlerinde daha baskın bir etken olarak ortaya çıktığı görölmektedir. Her iki durumda da yeniden belediyeleş-tirme, hizmet sözleşmesinin bitmesi ve yenilenmemesi ya da hizmet sözleşmesinin feshi ile gerçekleşmektedir. İkinci durumda, yerel yönetim birimleri yüksek miktarlarda tazminat ödemek durumunda kalmaktadır. Son zamanlarda yeniden belediyeleş-tirme tartışmalarına yerel hizmet sunumun diğ-er bir yöntemi olan belediyeler arası iş birlikleri eklendiğ-i görölmektedir. Belediyeler arası iş birliğı yeni bir olgu olmamakla birlikte, yeniden belediyeleş-tirme kavramı çerçevesinde değ-erlendirildiğ-inde hizmetlerin yeniden kamuya döndürölmesi amacını taşıyıp taşımadığı tartışmalı hale gelmektedir. Belediyeler arası iş birliğı, özellikle küçük ölçekli yerel yönetim birimlerinin ölçek ekonomisinden faydalanarak hizmeti daha uygun fiyatla ve daha kaliteli bir şekilde sunmasında etkin bir rol üstlenmektedir. Ancak özellikle büyük ölçekli yerel yönetimlerde iş birliğı ve rekabet unsurlarının bir arada değ-erlendirilmesi gerektiğine ilişkin tartışmalar devam etmektedir.

Kaynakça

- Albalate, D., Bel, G., ve Reeves, E. (2024). "Extent and Dynamics of the Remunicipalisation of Public Services". *Local Government Studies*, 1-14.
- Arap, S. K. (2023). "Yerel Kamusal Hizmetlerin Sunumunda Yeniden Belediyeleş-tirme: Öze Dönüş Mü, Yeniden Tasarım Mı?". *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 100-123.
- Arap, S. K. (2024). "Çeşme-Alaçatı Su Hizmetlerinin Yeniden Belediyeleş-tirilmesi Üzerine Bir İnceleme". *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 61, 393-411.
- Baykal, N. S. (2018). "Suyun Metalaşması, Yerel Yönetimler ve Su Hakkı Mücadelesi". *Emek Araştırma Dergisi*, 9(14), 119-136.
- Bel, G., Elston, T., Esteve, M., ve Petersen, O. H. (2024). "Local Government Reform Beyond Privatization and Amalgamation: Advances in the Analysis of Inter-municipal Cooperation". *Journal of Economic Policy Reform*, 27(2), 125-139.
- Bel, G., Hebdon, R., ve Warner, M. (2018). "Beyond Privatisation and Cost Savings: Alternatives for Local Government Reform". *Local Government Studies*, 44(2), 173-182.
- Bel, Q. G., ve Mur, S. M. (2008). "Intermunicipal Cooperation and Privatization of solid Waste Services Among Small Municipalities in Spain". *IREA-Working Papers*, 16, 1-24.
- Bıçkıcı, D. ve Sobacı, M. Z. (2011). "Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post-Fordizm Bağlamında Yerel Yönetimleri Anlamak". *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 217-233
- Box, R. C. (2004). *The Critical Social Theory in Public Administration*. New York: Routledge.
- Bozlağan, R. (1998). "Yerel Hizmetler ve Özelleştirme". *Öneri Dergisi*, 2(10), 33-48.
- Breuille, M. L., Duran-Vigneron, P., ve Samson, A. L. (2018). "Inter-municipal Cooperation and Local Taxation". *Journal of Urban Economics*, 107, 47-64.
- Brown, T. L., ve Potoski, M. (2003). "Contract-Management Capacity in Municipal and County Governments". *Public Administration Review*, 63(2), 153-164.
- Carrozza, C., ve Fantini, E. (2016). "The Italian Water Movement and the Politics of the Commons". *Water Alternatives*, 9(1), 99-119.

Clifton, J., Warner, M. E., Gradus, R., ve Bel, G. (2021). “Re-municipalization of Public Services: Trend or Hype?”. *Journal of Economic Policy Reform*, 24(3), 293-304.

Corporate Accountability International (2014). *Troubled Waters: Misleading Industry PR and the Case for Public Water*. White paper, http://www.stopcorporateabuse.org/sites/default/files/resources/cai_troubledwaters_whitepaper_webres.pdf.

Çelikbilek, A. (2018). “Su Hizmetlerinde Yeniden Belediyeleş-tirmenin Katılımcılığa Etkisi”. *Uluslararası Su ve Çevre Kongresi SUÇEV*, (22-24 Mart 2018), Bursa, Türkiye.

Desmaris, C., ve Van de Velde, D. (2024). “Why and How Often Do Authorities Remunicipalise Urban Public Transport? The Case of France”. *Local Government Studies*, 1-23.

Erençin, A. (2002). “Yerel Yönetimler ve Yeni Kamu Yönetimi Tartışmaları”. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 11(4), 25-40.

Fatsa ve Ovacık Örneği”. *Toplum ve Demokrasi*, 11(23), 121-138.

Geagea, D., Kaika, M., ve Dell’Angelo, J. (2023). “Recommoning Water: Crossing Thresholds Under Citizen-Driven Remunicipalisation. *Urban Studies*, 60(16), 3294-3311.

Genç, N. (2015). *Yeni Kamu Hizmeti: Vatandaş ve Kamu Yararı Temelinde Kamu Hizmetini Yeniden Düşünmek*. (Ed. Ö. Köseoğlu ve M. Z. Sobacı), *Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları, Yeni Kamu İşletmeciliği ve Ötesi*, Bursa: Dora Yayıncılık.

Gradus, R., Dijkgraaf, E., ve Budding, T. (2024). “Political and Financial Factors Motivating Privatisation, Its Reverse and Corporatisation of Municipal Waste Collection”. *Local Government Studies*, 50(4), 1-23.

Gradus, R., ve Budding, T. (2020). “Political and Institutional Explanations for Increasing Re-Municipalization”. *Urban Affairs Review*, 56(2), 538-564.

Gün, S. (2015). “Neoliberal Küreselleşme Sürecinde Değişen Yerel Eğilimler Sosyal Politika Uygulamaları ve Emek Politikaları Bağlamında Tunceli Belediyesi”. *Toros Üniversitesi İİSBFBD Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 1-30.

Güven, H. S. (1976). “Değişen Yerel Hizmet Kavramı ve Yerel Yönetimlerde Ölçek Sorunu”. *Amme İdaresi Dergisi*, 9.

Hall, D., Lobina, E., ve Terhorst, P. (2013). “Re-municipalisation in the Early Twenty-First Century: Water in France and Energy in Germany”. *International Review of Applied Economics*, 27(2), 193-214.

- Hendriks, F. ve Tops, P. (1999). “Between Democracy and Efficiency: Trends in Local Government Reform in the Netherlands and Germany”. *Public Administration*, 77(1), 133-153.
- Karakaya, O. (2022). *Türkiye’de Büyükşehir Belediyeciliğinin Bilançosu*, İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Kılavuz, F. ve Yüksel, C. (2017). “Yerel Yönetimler Maliyesi Çerçevesinde Toplumcu Belediyecilik: Fatsa ve Ovacık örneği. *Toplum ve Demokrasi*, 11(23), 121-138.
- Leiren, M. D. (2015). “Reintegration Failure and Outsourcing Upside: Organisation of Public Transport in Norway”. *Local Government Studies*, 41(2), 240-259.
- Lindholst, A. C. (2021). “Addressing Public-Value Failure: Remunicipalization as Acts of Public Entrepreneurship”. *Journal of Economic Policy Reform*, 24(3), 380-397.
- Lobina, E., Kishimoto, S. ve Petitjean, O. (2015). *Geri Dönüş Yok: Küresel Bir Eğilim Olarak Suyun Yeniden Belediyelerin Yönetimine Geçmesi*. (Çev. A. Köse), İstanbul: Public Services International Research Unit (PSIRU), Transnational Institute (TNI) ve Multinational Observatory.
- Lobina, E., Wegmann, V., ve Marwa, M. (2019). “Water Justice Will Not be televised: Moral Advocacy and the Struggle for Transformative Remunicipalisation in Jakarta”. *Water Alternatives*, 12(2), 725-748.
- Mayol, A., ve Saussier, S. (2024). “Remunicipalization of Water Services in France and Intermunicipal Cooperation: Who’s at the Helm?”. *Local Government Studies*, 50(4), 786-805.
- Ökmen, M. ve Uluç, Ç. (2014). “Kamu Hizmeti-Yerel Hizmet İlişkisi ve Açılımları Üzerine Notlar”. *Yerel Politikalar Dergisi*, (6), 77-104.
- Özbay, Ö. (2017). “Uluslararası Su Hakkı Mücadeleleri”. *Türkiye’de ve Dünyada Su Krizi ve Su Hakkı Mücadeleleri*, 13-27.
- Painter, J. (1991). “Regulation Theory and Local Government1”. *Local Government Studies*, 17(6), 23-44.
- Paul, F. C. (2024). “The Contested Politics of De-Privatisation and the Shifting Terrain of the Local State: the Case of the Ilm-Kreis, Thuringia, Germany”. *Local Government Studies*, 1-22.
- Pehlivan, M., ve Susam, N. (2022). “Su Hizmetlerinde Yaşanan Dönüşüm: Suyun Özelleştirilmesi ve Ülke Uygulamaları ile Kazanılan Deneyimler”. *Journal of Economy Culture and Society*, (65), 129-160.

- Sezgin, S. (2017). “Türkiye’de Toplumcu Belediyecilik: İzmit Örneği”. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), 51-66.
- Şengül, T. (1999). “Yerel Yönetim Kuramları: Yönetimden Yönetişime”. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 8(3), 3-19.
- Torlak, Ö. ve Özdemir, Ş. (1999). “Yerel Hizmetler, Yerel Yönetimler ve Etkinlik”. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (15), 112-120.
- Tortop, N. (1993). “Yerel Kamu Hizmetlerinin Yönetim Biçimleri”. Amme İdaresi Dergisi, 26(2), 65-72.
- Voorn, B., Van Genugten, M. L., ve Van Thiel, S. (2021). “Re-interpreting Re-municipalization: Finding Equilibrium”. Journal of Economic Policy Reform, 24(3), 305-318.
- Warner, M. E. (2024). “Pragmatic Municipalism: Privatization and Remunicipalisation in the US”. Local Government Studies, 50(4), 677-695.
- Warner, M. E. ve Hebdon, R. (2001). “Local Government Restructuring: Privatization and Its Alternatives”. Journal of Policy Analysis and Management, 20(2), 315–336.
- Warner, M. E., ve Hefetz, A. (2020). “Contracting Dynamics and Unionisation: Managing Labour, Contracts and Markets. Local Government Studies, 46(2), 228-252.
- Wollmann, H. (2016). “Local Government Reforms: Between Multifunction and Single-Purpose Organisations”. Local Government Studies, 42(3), 376-384.
- Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği, YAYED (2014). Piyasaya Karşı Halkı Korumak için Toplumcu Belediye, Ankara: Memleket Yayınları.

Extended Summary

Trends in Re-municipalization in the Provision of Local Services and Inter-municipal Cooperation

In the 1970s, with the dynamics of globalization and localization, the impact of neoliberal policies on local governments began to be increasingly felt. During these years, the concept of service, especially in local governments, began to shift from a limited number of actors, a bureaucratic and hierarchical organizational structure to the privatization of services. Thus, market-oriented provision of local public services became widespread. The pre-1970 welfare state and Fordist mode of production led to new tendencies of managerial differentiation, such as efficiency and contracting, in local service provision. The new service delivery developed within the new public management paradigm

offers various alternative methods such as tenders, concessions, build-operate-transfer, municipal corporations and partnerships. These service delivery methods aim to improve service quality and reduce costs. However, as a reflection of the dialectical change in public administration, the new public management paradigm has not been able to achieve the service quality and cost reduction assumed or targeted in the process of critique and development. The paradigm shift in public services and the unsatisfactory results of privatization in local services are leading local governments to seek alternative methods of delivery. Inter-municipal cooperation, mixed public/private cooperation and the cancellation of service contracts have gained momentum in recent years. After many years of outsourcing in the public sector, discussions about reintegrating services into the public sector are emerging. In this context, especially since the mid-2000s, the concept of remunicipalization has been frequently mentioned in the literature. The ongoing debates in the context of remunicipalization are evaluated both in terms of the results of this practice in terms of efficiency and costs, and in terms of paradigm shifts in public administration. The aim of this study is to discuss the concept of remunicipalization, the drivers of remunicipalization, and whether intermunicipal cooperation initiatives can be considered as a model of remunicipalization. In this context, the study aims to contribute to the limited number of remunicipalization studies in the literature. The study first discusses the concept of remunicipalization, which refers to the transition to public ownership of local services. It then discusses and analyzes the dynamics that have made remunicipalization a topic of discussion in recent years. The direction of remunicipalization debates in the world and in Turkey has been examined and the implications of these trends for local governments in the world and for local governments in Turkey have been evaluated. Finally, municipal cooperation as a method of remunicipalization is discussed based on different country examples.

Remunicipalization, in its simplest sense, is the process of republicanizing a privatized service. The terms "re" and "municipalization" are important here. In this context, the service in question should be one that is not under the mandate, authority and responsibility of the central government, and the re-publicization of a previously privatized service should be emphasized. The direct control and management by a municipality of a service that has not been provided before or for the first time would not be an example of remunicipalization in this sense. In general, it can be said that two driving factors have influenced the frequent agenda of remunicipalization tendencies in recent years. One is the pragmatic perspective. In the context of dealing with problems in a practical way, pragmatism is one of the main characteristics of any manager. Pragmatic municipalism is a solution offered when the expected benefits of providing services through the private sector do not materialize. In various examples of

remunicipalization around the world and in Turkey, pragmatic initiatives can be an important factor. Regarding political reasons as another driver of remunicipalization, price increases and other pragmatic reasons can often play a role, even in cases where ideologically driven collective action takes place. In political terms, remunicipalization is more than the return of a privatized service to public ownership and control. As with the criticism of traditional public administration, the new public management based on market logic is also criticized. The frequent use of the concept of remunicipalization as a response to these criticisms raises the question of whether this concept indicates a new paradigm shift in public administration from traditional public administration to new public administration and then to the contemporary era of remunicipalization. Considering remunicipalization within the framework of political tendencies, it is questionable whether such a transformation exists. Worldwide examples of remunicipalization emphasize that some local services, such as water, should be handled within the framework of the right to life, and the remunicipalization of these services is read as a political cause. Recently, another method of providing local services, intermunicipal cooperation, has been added to the discussion of remunicipalization. Although intermunicipal cooperation is not a new phenomenon, when it is evaluated in the context of the concept of remunicipalization, it becomes controversial whether it is aimed at returning services to the public sector. Although intermunicipal cooperation is not a new phenomenon, when evaluated in the context of the concept of remunicipalization, it becomes controversial whether it aims at returning services to the public sector. Intermunicipal cooperation plays an effective role, especially for small local government units, to benefit from economies of scale and provide services at more affordable prices and with better quality. However, there are ongoing debates about the need for a combination of cooperation and competition, especially in large local governments.

